

de lichte voorde

periodiek van de
vereniging voor oudheidkunde te lichtenvoorde.

het patriciërshuis aan de rapenburgsestraat 15 te lichtenvoorde
(gebouwd in 1900).

PATRICIËRSHUIS, Rapenburgsestraat 15

te Lichtenvoorde

Dit grote huis, op de hoek Rapenburgse straat/Broekboomstraat werd in 1900 gebouwd, in opdracht van de heer D. Hesselink, notaris te Lichtenvoorde. Architect was de heer L.G. Richter uit Winterswijk en de aannemer was D. Jansen uit Aalten, later wegenbouwer.

Uit het bevolkingsregister gemeente Winterswijk:

Ingekomen uit Arnhem 3 maart 1859
Leendert, Gerardus Richter, architect, geboren in Leiden, overleden te Winterswijk in augustus 1902 op de leeftijd van 71 jaar.

Notaris Hesselink heeft er als vrijgezel 10 jaar in gewoond en is in 1911 overleden. Het pand werd in

1912 onderhands door de erven verkocht aan F.W. Tervoert te Zeddam. Afschrift dezer koopakte wordt hierbij in zijn geheel weergegeven. Ik vermoed dat deze acte à la minute werd overgeschreven ten name van Frederik Buynink. Deze z.g. tussenkoop was nodig gezien de relatie Tervoert met de erven van Notaris Hesselink, deze onderhandse koop mogelijk maakte.

Frederik (Frits) Buijnink trouwde in 1908 te Zeddam met Johanna Wilhelmina Tervoert. Deze Frits Buijnink was een ontwikkeld en kundig iemand - was Tiendschat-ter van het Kroondomein, particulier landmeter en rijkschatter. De Tiendwet was een belasting der tiende garve. In 1914 werd F. Buijnink koninklijk onderscheiden, ter herinnering aan hetgeen door hem inzake de tienden tot het Kroon Domein behoorde, is gedaan met een zilveren leg-medaille.

Zijn vrouw Johanna - Wilhelmina kwam uit het landbouwersgezin Tervoert in Zeddam. Dat gezin had 7 zoons en 1 dochter. Twee van de zoons werden veearts.

De Buijnink's wonen sinds 1912 in dit notarishuis, voordien woonden wij in de Rentenierstraat op nr. 26.

Tervoert vestigde zijn eerste dierenartsenpraktijk te Lichtenvoorde bij ons aan huis. Enige jaren later ging hij naar Winterswijk en werd in Lichtenvoorde opgevolgd door de heer G. Albers.

Mijn vader Frits Buijnink heeft een arbeidzaam leven gehad, enkele van zijn vele dienstverlenende werkzaamheden waren o.a. de opdracht van de ontsluiting en verdeling der merkgronden in Haaksbergen. Hiervoor moest hij van 1909 t/m 1913 drie dagen per week, op de fiets, heen en terug naar Haaksbergen. Het grondwerk liet hij uitvoeren door een aantal mensen uit Vragender, die vaker dergelijk soort grondwerk verrichtten. Ze waren van Vos op de Wolter en Huuskes Manus. Van hun had mijn vader het verhaal, dat hij in 1926 vastlegde in een prijsvraag, uitgeschreven door de Zutphensche Courant, voor het beste jacht- en visserijverhaal, in dialect "Een Jachtovertr aeder" (Zie onze periodiek nr. 2 jan. 1974)

In de eerste wereldoorlog in 1917 bij de oprichting van de Koninklijke Zoutindustrie te Rotterdam onder Directeur Geurt de Haas heeft Frits Buijnink de aankoop en beheer der gronden in Boekelo voor deze heren uitgevoerd. De nieuwe methode om zout te winnen, werd door handelaren in zout uit Rotterdam in eerste instantie voorbereid, uitgevoerd en gefinancierd.

Achteraf is het thans interessant te weten, dat de eerste besprekingen over aankoop vastgoed, van dit thans grote concern in Lichtenvoorde plaats vonden.

Als rijksschatteur in het kanton Groenlo was Frederik Buijnink tot 1930 werkzaam en had daardoor ook vele particuliere opdrachten.

Leuk iets te vertellen van Huize Ruurlo. Hier was de heer Van Essen rentmeester. Doch de 3 freules spraken dikwijls een woordje mee. Als b.v. de huren der boerderijen opnieuw moesten worden vastgesteld was er altijd een van de dames die Buijnink liet weten, dat de pachten niet te hoog mochten worden. Men noemde haar in de volksmond te Ruurlo "de rode freule".

Veel werk heeft deze Buijnink gedaan als deskundige in onze plaatselijke Raiffeisenbank (in de Raad van Toezicht), woningbouwvereniging als penningmeester (opgericht in 1912) en voor de kleine landbouwers het oprichten van een Onderling Veefonds, waarvan hij voorzitter was en bestuurslid Stichting Vervoer per Omnibus begin 1900.

In het geldwezen werd in Lichtenvoorde destijds dikwijls bemiddeld door de notarië en verder de Amsterdamsche en Rotterdamsche handelsbanken in Groenlo. Deze handelsbanken hadden in de naburige plaatsen kleine agentschappen. In Lichtenvoorde en Eiberges was dat bij resp. J.H. Manschot en F. Voltman. De bestuurs-

De bestuursfuncties dezer coöperaties waren in die dagen, zonder meer pro Deo.
Frederik Buijnink overleed 5 mei 1930, op de leeftijd van 64 jaar.

Lichtenvoorde, maart 1986

J.F.W. Buijnink.

Heden, den dertigsten Januari regentien hon-
derd twaalf, _____

verschenen voor mij Johannes Petrus Termer, Notaris
ter standplaats Groenlo. _____

1. de Heer Jan Hesselink, grondeigenaar, wonende
op Grooters in Dorpsbuurt onder Winterswijk. _____
2. de Heer Jan Willem Hesselink, koopman, woner-
de te Winterswijk. _____
3. de Heer Jan Willem Grooters, koopman, wo-
nende te Dinxperlo, ten deze handelende:
 - a. als curator van Mevrouw Kleida Gesina Hes-
selink, zonder beroep te Wolfflere en tot deze hande-
ling gemachtigd door den Heer Kantoorrechter van
Groenlo op heden. _____
 - b. als lasthebber zijner Moeder Mevrouw Johanna
Hesselink, Meduwe van den Heer Gerhard Ba-
rend Grooters, zonder beroep, wonende te Dinx-
perlo; blijkens volmacht, aan deze minute vast-
gehecht, na door hem, in tegenwoordigheid van
mij Notaris en de getuigen, voor echt erkend en
ten blijke daarvan door allen geteekend te zijn.
Die verklaarden te hebben verkocht en in volles-
sen onberwaanden eigendom over te dragen aan den
Heer Friederik Wilhelm Tervoert, Tsaant,
wonnende te Zeddam, voor wien in koop wordt
aangenomen door den Heer Friederik Buijnink,
taxateur, wonende te Dichterwoorde. _____

Een heerenhuis met erf en tuin in de Rapenborger
straat te Lichtenvoorde, Sectie G, nummer
4957, groot zeven aren, vijftien centiares. —

Het perceel behoort tot de nalatenschap van den
Heer Dirk Hesselink, Notaris te Lichtenvoor-
de en aldaar een September des vorigen jaars
overleden, tot zijn erfgenamen nalatende zijn
vier broeders en zusters, de comparanten sub 1 en
2 en de dames sub 3. —

Terder verklaarden Partijen geen titels of bewijzen
van eigendom te hebben, noch te weten, dat zij bestaan
of dat daarvan eenige overschrijving heeft plaats ge-
had, dan een onderhandsche akte de dato acht en
twintig November achtien honderd zes en negen-
tig, geregistreerd te Groenlo den dertienden Decem-
ber daarna en overgeschreven ten kantore van H. G.
Joubert te Zutphen den zevenden dier maand De-
cember, deel 604, nummer 125. en een onderhand-
sche akte van twee en twintig Februari achtien
honderd zeven en negentig, geregistreerd te Zut-
phen den zeventienden Mei negentien honderd
vier. —

Dexe verkoop en koop is gedaan voor acht dui-
zend drie honderd gulden, waarvan de helft
is betaald, terwijl de overige helft renteloos zal
worden betaald een Mei aanstaande. —

Het perceel gaat met alle lusten en lasten van

De notaris Dirk Hesselink
Groot 1 Mei 1912
Hemert

99.

af den eersten dexer op den koop over, zonder eeni-
ge vrijwaring en zonder verzekering wegens over-
of ondermaat.

De Comparanten zijn mij Notaris bekend.

Waarvan Akte.

Verleden op heden te Groento, ten kantore van mij No-
taris, in tegenwoordigheid van Bernardus Antoni-
us Heverink, Notarisklerk en Antonius Johannes
Koppelman, stadsomveper, beiden wonende te
Groento, als getuigen.

Onmiddelyk na voorlezing hebben de Comparanten
dexe minutz met de getuigen en mij Notaris on-
derteekend.

(geteekend) J. Hesselink, J. W. Hesselink, J. W. Gro-
ters, J. Ruijnink, B. A. Heverink, A. J. Koppel-
man, Termer, Notaris.

857. Geregistreerd te Groento den dertigsten Janu-
ari 1900 twaalf, deel 112 folio 133 verswak b; Een
blad geen renvoor. Ontvangen voor recht hon-
derd zes en restig gulden. f 166.

De Ontvanger d. i. (geteekend) Phaff.

Coor Afschrift.

Termer
Notaris.

Re. No. 1/245
i. No. 49
D. No. 24
Sub. No. 88
f 14.06

Ontvangen door de kantore van hypothekeer
te Zutphen den Arceolent Februari
1900 twaalf, deel 702 No. 116.
Ontvangen Verhuur guesen des en
een halve cent. De Bewaarder.

Ben Qu

A.Z.C. RECORD ZOUTPRODUKTIE.

Hengelo (ANP).

De Zoutproduktie van AKZO Zout Chemie (AZC) heeft in 1985 een nieuwe mijlpaal bereikt; de fabrieken van AZC in Hengelo, Delfzijl, West-Duitsland en Denemarken produceerden samen voor het eerst meer dan vijf miljoen ton.

Het merendeel van het door AZC geproduceerde zout werd in Nederland uit de grond gehaald: ruim vier miljoen. Hiervan namen de vestigingen Hengelo en Delfzijl elk de helft voor hun rekening. Dit heeft AZC donderdag meegedeeld.

De afzet van zout lag in 1985 onder andere hoog als gevolg van de strenge winter. In verband met de gladheid van de wegen moest er vaker dan normaal zout worden gestrooid. Maar ook de fabricage van nieuwe produkten, zoals droogzout voor consumptief en industrieel gebruik in de V.S., droeg in belangrijke mate bij aan de stijging van de produktie.

J. P. VIS,
TELEFOON 2529.

ROTTERDAM, 19 Augustus 1917.
VUVERLAAN 50.

Zeer geachte Heer B u y n i k,

*Kanneer ik onze slecht voorsiene berg-
plaatsen voor rus zout sis, of met myn compaignon overleë,
hoe dese behoorlyk gevuld te kyggen, gaan myn gedachten te-
rug naar onze gesamentlyke tocht naar het „Beloofde land“,
waar wy onder heerlyhe sonneschyn dat mooie stukje heide
sagen, dat scheen te liggen wachten op het „Effata“ van onze
Regeering; en dan sou ik onze Kamer wel door elkaar willen
schudden! Jammer, dat de vacantie's my beletten met verschil-
lende gezaghebbende personen te spreken om wat voortgang in
de zaak te krygen.*

*Inmiddels sprak ik met myn vrienden over het toezicht
op de gskochte gronden en gaan sy accoord met het door ons
besproken voorstel, dat U dit sult doen. Wilt U dit dus wel
op U nemsn en de noodige paaltjes laten staan, die de grens-
punten van ons bezit aangeven.*

*Ik ben weer aan het werk, hoewel bedaard aan, daar ik
my altyd nog wat zwakjes gevoel. En hoe gaat het U en de Uwen
Ksee zoo goed en breng myn vriendelyhe groeten aan Uw Vrouw
over en ontvangt U zelf in gedachten een handdruk van*

Uw in Hoogachting toegesegen

AGRARISCH LICHTENVOORDE.

Bij de geschiedschrijving krijgen de bestuurlijke en kerkelijke aspecten veelal de meeste aandacht. Toch is het van belang ook eens bij de agrarische geschiedenis stil te staan. Aangezien de letterlijke en figuurlijke bodem waarop de agrarische geschiedenis zich afspeelt geologisch bepaald is, dient de geologie hierbij als uitgangspunt.

De gemeente Lichtenvoorde ligt in het overgangsgebied van het bereik van de noordelijke steen- en zandmassa's in de IJstijden. Zodoende treffen wij hier vrij behoorlijke hoogteverschillen aan, b.v. 30 m boven N.A.P. in het noorden en oosten en slechts 15 m boven N.A.P. in het westen.

Gezien de aanvankelijk slechte afwatering spreekt het vanzelf dat het westelijke gedeelte meestal ten naaste bij onder water stond en eerst in de laatste plaats voor het bedrijven van landbouw in aanmerking kwam. De oudste sporen van bewoning en landbouw zullen we derhalve in het noorden en oosten moeten zoeken. De vondst van een stenen bijl van voor de jaartelling tussen Vragender en Barlo, en het bekende graf uit de zevende eeuw bij Erve Kots in Lievalde, wijzen er op dat hier in die tijden reeds van min of meer permanente bewoning gesproken kan worden. De oudste ontginningen, zij het op zeer bescheiden schaal, zullen we dan ook in Lievalde en Vragender moeten zoeken. Veel akkers en boerderijen in de buurtschappen (van boerschappen) Vragender en Lievalde dateren dan ook al van vóór de twaalfde en dertiende eeuw, dus van vóór de tijd dat we ze in de archieven tegenkomen, zo in de dertiende en veertiende eeuw. De buurschap Vragender draagt zelfs een dermate oude naam dat de naamkundigen er nog geen duidelijke verklaring van hebben kunnen geven. De namen Lievalde en Harreveld zijn waarschijnlijk van Lievalo Harvelo afgeleid en doen beiden aan bosgebieden (lo) denken. Vragender, Lievalde en Harreveld maakten al geschiedenis toen nog niemand van Lichtenvoorde sprak. Het zij toegegeven dat het onbekend is wanneer iemand de voorde in de beek ten westen van Vragender voor het eerst "de lichte voorde" noemde, maar te Vragender en Lievalde hield men de voeten droog en was het dus beter wonen. De bouw van een versterkt huis bij "de lichte voorde" omstreeks 1300 vormt de aanzet tot de vorming van een zelfstandige heerlijkheid. De burcht gaat "de Lichtenvoorde" heten, de heerlijkheid gaat de buurschappen Vragender, Lievalde, Zieuwent en Harreveld omvatten, en gaat tevens "Lichtenvoorde" heten. Zo zien we dat de oudste (= agrarische) geschiedenis door de jongste (= bestuurlijke) geschiedenis overvleugeld wordt, althans naamkundig en bestuurlijk.

De buurschappen Harreveld en Zieuwent vormden vanouds één buurschap onder de bekende vele variaties van de naam "Zieuwent". In het hoog gelegen tegenwoordige Harreveld vonden ontginningen en bewoning vele eeuwen eerder plaats dan in het laag gelegen tegenwoordige Zieuwent, hoewel in de dertiende eeuw toch ook al wel van echte Zieuwentse boerderijen sprake is. Een betere ontwatering en derhalve meer ontginning en bewoning, en de vorming van zelfstandige parochies, maakten de tijd rijp voor de tweedeling Harreveld-Zieuwent, die bij de opzet van de bevolkingsregisters van 1890 z'n beslag kreeg.

Na deze wat algemene inleiding wil ik mij meer speciaal met de agrarische ontwikkeling van de binnen de grenzen van de heerlijkheid, later gemeente, gelegen gronden bepalen. In de oude tijden waren alle gronden, hoog en laag, met allerlei houtopstanden bezet. Van de zojuist genoemde ontginningen moeten we ons niet al te grote voorstellingen maken, het beperkte zich tot de cultivering van zeer bescheiden stukjes akkerland, waarop vooral koren werd verbouwd. De eveneens bescheiden veeteelt diende vooral voor de mestproduktie. Aangezien deze mestproduktie niet toereikend was om de vruchtbaarheid van het akkerland op peil te houden trachtte men dit aan te vullen door de zode van de ongecultiveerde gronden aan de organische mest toe te voegen. De ongecultiveerde of woeste gronden vervulden overigens nog veel meer onontbeerlijke functies. Ze dienden voor beweid-
ding voor het vee in de zomer en voor voedselleverantie voor de wintertijd. Daarnaast leverden ze brandhout en timmerhout. De grootste aanslag op de woeste grond pleegde waarschijnlijk de plakhak, het attribuut waarmee de zode van de ondergrond gehaald werd. Waar de zode weggehaald was had de natuur ongeveer zes jaar nodig om een nieuwe zode te vormen. Deze omstandigheid, gevoegd bij het feit, dat men elk jaar een even groot terrein moest afplaggen dan men onder de ploeg had, geeft aan dat men het zich niet kon veroorloven om meer dan ongeveer 10 procent van de bodem als akkerland in cultuur te nemen. Toen de hoeveelheid bouwland in de buurt van genoemde 10 procent kwam ontstond de noodzaak om de rechten van de boeren uit een bepaalde omtrek (boerschap of buurschap) duidelijk af te bakenen. Door deze markering (begrenzing) ontstonden de "marken" Vragender, Lievalde en Zieuwent. Binnen de marken regelde men de gebruiksrechten der markgenoten. De inwoners van "Lichtenvoorde stad" kregen bescheiden rechten in de genoemde buurmarken.

De eerste keer dat we behoorlijk ingelicht worden over de hoeveelheid in cultuur genomen bouwland is de opzet van een nieuw belastingsysteem, de zogenaamde "verponding", in het jaar 1647. Na herleiding van de opgaven van de oude oppervlaktematen in moderne maten blijkt dat in 1647 ongeveer 500 hectare akker-

land aanwezig was. Deze 500 hectare vormden ongeveer 7 procent van de 7383 hectare van het totaal. We zien dus dat nog niet zoveel akkerland in cultuur genomen was als volgens het harmoniemodel mogelijk was.

In het geheel waren er ongeveer 160 boerderijen. Hieruit volgt dat de boeren in die tijd gemiddeld ongeveer drie hectare bouwland "onder de ploeg" en ongeveer 18 hectare woeste grond "onder de plakhak hadden. Langzamerhand is men ertoe overgegaan toch wel meer grond als akkerland te gaan exploiteren.

Bij de opmetingen bij de instelling van het kadaster in 1828 blijken 400 boeren ongeveer 1400 hectare akkerland te bebouwen. Hieruit volgt dat er tussen 1647 en 1828 ongeveer anderhalf keer zoveel boeren en hectaren bouwland bij gekomen zijn. Inmiddels ontstond er ook wat meer verschil in het gebruik van wat men eertijds "woeste grond" of "markegronden" noemde. In 1828 merkte men namelijk 1200 hectare als "weiland" aan. Deze 1200 hectare en de 1000 hectare meer bouwland zijn derhalve tussen 1647 en 1828 uit de marka genomen en bij de boerderijen gekomen.

Vanaf het begin van de negentiende eeuw begonnen de meningen over het functioneren van de marken hoe langer hoe meer uiteen te lopen. Sommigen pleitten voor verdeling der gronden onder de rechthebbenden, anderen verdedigden de oude regels.

Dit oud-Saksische boerderijtje is het geboortehuis van Pater Reinders † en is later overgebracht naar het Openluchtmuseum te Arnhem.

In onze gemeente is het pleit omstreeks het jaar 1860 in het voordeel van de vernieuwers beslecht. Omdat de markenorganisaties al niet meer echt functioneerden zijn alle woeste gronden toen maar onder één noemer gebracht en als gronden van de "Mark van Lichtenvoorde" aan de verdeling onderworpen. Men liep hierbij in het voetspoor van het kadaster, dat in 1828 alle woeste gronden ook al op rekening van de "Mark van Lichtenvoorde" plaatste.

Hoewel de markeverdeling wat betreft de eigendomsverhoudingen een zeer ingrijpende aangelegenheid was, veroorzaakte ze op het vlak van de exploitatie van de gronden betrekkelijk weinig veranderingen. Het verschil met vorige tijden was hoofdzakelijk hierin gelegen, dat men voor de winning van plaggen en hout niet meer naar het gemene veld ging, maar naar een eigen terreintje. De schaarste aan meststoffen fungeerde als een natuurlijke rem op de mogelijk aanwezige ontginningsdrang. Eerste de komst van een aantal kunstmeststoffen omstreeks het jaar 1880 maakte het de ontginners mogelijk om weer wat verder buiten het oude harmonieboekje te gaan. In 1900 blijkt ongeveer 2000 hectare aan bouwland en eveneens 2000 hectare aan weiland gelegd te zijn, samen ongeveer 3000 hectare woeste grond, gelijk aan ongeveer 40 procent van het totaal.

Ondanks de toename van het weiland en de veestapel bleef de akkerbouw in de vorige eeuw toch de eerste plaats behouden op het boerenbedrijf.

In het jaar 1866 waren er ongeveer 500 landbouwbedrijven. Hieronder volgt een overzicht van de oppervlakten geteelde gewassen in 1866.

a = geteelde ha voor de totale gemeente

b = globale gemiddelde geteelde ha per bedrijf

c = globale gemiddelde percentages teelt per bedrijf.

	a	b	c
tarwe	98,10	0,20	7
rogge	657,80	1,30	46
zomergerst	90,90	0,20	7
haver	156,40	0,30	11
boekweit	132,80	0,25	9
aardappelen	236,80	0,45	16
vlas en lijn	31,10	0,06	2
	<u>1403,90</u>	<u>2,76</u>	<u>98,-</u>

De belangrijkste plaats die de roggebouw inneemt is een van de punten die uit deze cijfers naar voren springt. Als broodgraan en veevoer vervulde de rogge nog steeds een basisfunctie, zij het dat de aardappel zo langzamerhand toch al een behoorlijk deel van de voedselvoorziening van mens en dier voor z'n rekening ging nemen.

De vlasverbouw zal hoofdzakelijk een Zieuwentse aangelegenheid geweest zijn. Het aldaar geteelde vlas stond bekend om z'n goede kwaliteiten ten behoeve van de linnenweverij. Het is opmerkelijk dat uit deze omstandigheden geen Zieuwentse linnenindustrie is ontstaan.

Tot ongeveer 1860 is de houtskoolbranderij nog een belangrijke factor. De produktie bedraagt jaarlijks ongeveer 100 hopen. De ijzergeiterijen langs de Oude IJssel waren de voornaamste afnemers van dit produkt.

Na 1860 werd de klompenmakerij van steeds meer belang. In 1876 telde men maar liefst 68 klompenmakers in de gemeente. In 1875 werden ter markte aangevoerd: 40.000 kilo boter en 70.000 eieren. Nadien wordt melding gemaakt van spekslagerijen en die hun "worst, hammen en spek grotendeels naar Duitsland Holland zenden". Daarbij is het niet duidelijk of beide grootheden tot het binnenland of tot het buitenland rekende, maar dat was voor de handel natuurlijk ook niet van belang. De leerindustrie, nog enigszins aan het agrarisch bedrijf verwant, verschaftte in 1860 reeds aan 100 mensen werk, maar nam vervolgens een dermate vlucht dat ze in 1876 reeds aan 300 mensen werk verschaft, een niet veel hoger aantal dan in 1930. Op het boerenbedrijf ging rond het jaar 1900 de veehouderij zo langzamerhand boven de akkerbouw prevaleren. De oppervlakte weiland per bedrijf en in de gemeente ging de oppervlakte bouwland overtreffen. Met de oprichting van de coöperatieve stoomzuivelfabriek in 1900 begint de fabrieksmatige zuivelbewerking. In 1903 begint de Coöperatieve Boerenleenbank te Lichtenvoorde een nieuwe vorm van kredietverschaffing, nadien volgt de oprichting van de banken te Harreveld en Zieuwent. Een grote belemmering tot het verwerven van een inkomen op menige boerderij vormde de veelal zeer versnipperde en veraf gelegen ligging van de gronden, een situatie die voor een deel nog voortspoot uit de wijze van de verdeling van de markegronden in 1860. De ruilverkavelingen in de zestiger en zeventiger jaren van deze eeuw hebben deze nadelige toestanden vrijwel opgeheven.

Het aantal landbouwbedrijven dat inmiddels tot ongeveer 800 gestegen was, is de laatste tien jaar weer met rasse schreden terug gelopen, hetgeen voor de overblijvers een beter inkomen kan betekenen. Er is een streven naar een aantal van 400 bedrijven in het jaar 1990. Dat zou het zelfde aantal zijn dan dat van het jaar 1828.

B.J. Dorrestijn.

Bronnen: Archief en bibliotheek gemeente Lichtenvoorde.

Een kleine belangrijke aanvulling hierbij betreffende "Sociëteit Lichten-
voorde".

In artikel "AGRARISCH LICHTENVOORDE", geeft de heer Dorrestijn, streek-
archivaris, een prachtig inzicht over het verloop van landbouw, ambacht en
industrie in de gemeente Lichtenvoorde.

Hierop wilde ik nog even inhaken door te verwijzen naar onze periodiek
nr. 16 "Oprichtingsvergadering van "Sociëteit Lichtenvoorde" in 1901.
Behalve door gezellig bij elkaar te zijn, werd er vooral diepgaand de plaatse-
lijke omstandigheden besproken. Uit deze club zien we danook de mannen komen,
die zich sociaal liberaal hebben ingezet voor de coöp. instellingen van land-
bouw, woningbouw, zuivel en geldwezen.

Een "Sociëteit" streefde indertijd naar 'n hoger maatschappelijk welzijn.
Zo'n club bestond bij de eeuwwisseling bijna in iedere plaats van onze Achter-
hoek, Het waren meestal welgestelde en in aanzien staande zakenmensen.
Er was natuurlijk eigenbelang bij, ook hier was kaf onder het koren.

Lichtenvoorde, maart 1986.

J.W.F. Buijnink.

KROON-DOMEIN TIENDEN LICHTENVOORDE

Uit de aantekeningen van F. Buijnink staat vermeld, uit de jaren 1888 t/m 1901 de onderstaande Kroon-Domein Tienden Lichtenvoorde. Lievevelder Tiend onder Lichtenvoorde, behoort voor de $\frac{1}{2}$ aan het Kroon-Domein en de weder $\frac{1}{2}$ aan het Gasthuis te Groenlo.

Schaarstiend in Vragender onder Lichtenvoorde

Wijenborger Tiend in Vragender.

Schilderink Tiend in Vragender.

Bennink Tiend in Vragender.

Tiend uit Nijenhuis in Vragender.

Tiend uit Sessink in Vragender.

Meeskes tiend in Vragender.

De Tiend uit Geerkink in Vragender.

De Tiend uit Wassink in Vragender.

De Tiend uit Boschker in Vragender.

De Tiend uit Naberink in Vragender.

De tiend uit Harmelink in Vragender.

De Tiend uit Dieperink in Vragender.

De Tiend uit Obbink in Vragender.

De Tiend uit Heemink in Vragender.

De Tiend uit Hammer in Vragender.

De Tiend uit Rentink in Vragender.

De Tiend uit Groot en Klein Leeferink in Vragender.

De Tiend uit Hulzevoort in Vragender.

Lichtenvoorde, maart 1886.

J.F.W. Buijnink.

In ons geschrift, betreffende de geschiedenis van Lichtenvoorde, Archief bldz. 118, d.d. Okt. '37, hebben wij U verhaald, hoe de Ontvanger der Verpondingen, H. Huinink, op den vroegen morgen van den 5en September 1799, tusschen 6 en 7 uur, met een Oranjecocarde op den hoed, verscheidene van de voornaamste ingezetenen bij hem aan huis liet roepen, aan welke hij te kennen gaf, dat de Erfprins van Oranje dien dag nabij Grol zoude passeeren, hen uitnoodigenden hem te vergezellen, om den Prins hun compliment te gaan maken, enz. enz.

De revolutie en de daaruit voortvloeiende bewegingen waren mede bewerkt door den Rentmeester Huinink, die bij de omwenteling was gevlucht.

Uit een ons ter inzage gegeven officieel afschrift van den Richter Willem Paschen Gz., blijkt, dat Huinink zijne ontvangen verpondingen, een restant van 1796 en de geheele verpondingen der jaren 1797 en 1798 niet had afgedragen en na sommatie tot betaling ook daaraan niet had voldaan en dat zijne goederen op den 11en Februari 1800 zijn verkocht.

Zie hier het letterlijk officieel afschrift der verkoopacte.

Ik Willem Paschen Gz. Richter der Stad en District Lichtenvoorde, sampt de noodscheepenen Johannes de Jong en Arnoldus Balster, constitueerende 't Gericht des Ambts Lichtenvoorde voornoemd, doen cond, en certificeeren kracht en de mits deesen, dat Mr. B.J. van der Horst, in Qualiteit als advocaat Fiscaal der Financiën des voormaligen Quartiers van Zutphen, bij eene gerichtelijke gepasseerde acte, op den 27 May dezes Jaars 1800 aan ons heeft te kennen gegeven, hoe dat hij den 5den September des vorigen jaars aan desen gerichte jeeatribueerd hebbende, de door hem Qualitate Praedecta van Commissarissen tot administratie der gemelte Financiën verssogte en geöbteneerde brieven van summatie en executie tegens Hendricus Huijnink ontvanger der Verpondingen der Stad en District Lichtenvoorde, tot erlanging van eene summa van vijfduizend zeshonderd vijftien guldens drie stuivers zes deniers, so wegens een restant van verpondinge over den jare 1796 als over het geheele agterweesen van 1797 en 1798 verschuld met de opstuiwers en kosten, daarvan behoorlijke insinuatie aan dier debiteur is geschied, met summatie om dat alles, binnen den tijd van veertien dagen te betaalen, teste nuncie relations - Dat daarop geen betaling gevolgd zijnde, door den comparant g.p. op den 27 Janueri l.l., ingevolge art. 52 van 't Reglement op de manier van procederen voor de Kamer van Financiën dezes gewesenen Quartiers Salva Ulteriori regressie, aankeeringe op en aan alle

de gereede goederen van gemelde Hendricus Huijnink en zijne huisvrouw Johanna Wijnveld versogt en geobtineerd is; -

dat die gereede goederen bij manquement van betaaling of genoegsaame cautie, na voorgaande publicatie en Kerkenspraak op den 11e February deses jaars ten overstaan van desen Gerichte zijn verkogt, egter op verre na het verschulde tantum niet hebben opgeleverden maar zeer weijnig opgebracht, waarom den comparant g.p. zig genoodzaakt vond te versoeken, dat hij ingevolge den 53n Articlel van gezegde Reglement tevens mog te worden ingekeerd en ingeset en alle de ongereede goederen van meergemelde Hendricus Huijnink en zijne huisvrouw Johanna Wijnveld in deze Juridictie gelegen, geene uitgezondert, en dus speciaal mede

1e in de LENDEKENS, bestaande in zeeven perceelen Bouw- en drie percælen Hofland en twee jagen grasmaayens, in de gewæssene Heerlijkheid Lichtenvoorde, buurtschap Zieuwent, naast het land van de burgeresse van Ruiversoord, en de erfgenamen van Hermanus Kruyzen gelegen.

2e. In het erve en goed Wolters, bestaande in huis, hoff, bouw en weydelanden, meede in de voorseide gewæssene Heerlijkheid, buurtschap Zieuwent, kennelijk gesitueerd: walke beyde gemelde perceelen door gemelden Hendricus Huijnink en wijlen desselfs moeder Louisa Charlotta Knol, weduwe Huijnink, teste Protocollo spetiaal voor gemelden ontvangst zijn verbonden en geaffecteerd.

3e. Een Huis, Hoff en Where in Lichtenvoorde, kennelijk staande en gelegen, en door meergezeide Hendricus Huijnink en zijne Huisvrouw Johanna Wijnveld bewoond en gebruikt.

4e. Twee stukken lands op 't Klugtjen, groot ongeveer een molder gezaaij, naast het land van de weduwe G. van Bronkhorst en aan de andere zijde aan den Vragener Dijk, teindens tegens de Biezemate bij Lichtenvoorde, gelegen.

5e. 't Land op den Nieuwenkamp genaamd, gelegen in Vragener, naast het land van J. Wijnveld en aan de andere zijde naast het kampje van Gs Kuirink, groot ongeveer twee mudde gezaaij.

6e. Een stuk hooggrond de munnikemate genaamd, groot ongeveer vier en een halve dag grasmaayens, gelegen in Vragener, met een kleine Koeweidje daar annex.

7e. In een stuk land op den Schadberg in den kring Lichtenvoorde gehorende onder 't goed Wolters.

8e. In een aanpant Vheen aan Tolkamps Vheeneboorden.

9e. In een aanpant Vheen aan Haacs Vheenebord, beijde op het Lichtenvoordsche Vheen gelegen, so en als dit alles aan dukgemelden Hendricus Huijnink en Johanna

Wijnveld toestendig is, 't wolk dan ook de comparant bij decreet van dienzelfden 27 aug. heeft geobtimeerd en is tengevolge van dien, onder het plegen van de gewoone Acten Passes soir, voor dezen gerichte en gemelde perceelen geimmitteerd; waarna dadelijk de Eerste, Tweede en Derde ruymingen zijn geboden met een termijn van zes weeken, waarvan ingevolge verzoek de Wheete op den 5den Juny 1800 aan Johanna Wijnveld, bij absentie van haaren Eteman Hendricus Huynink voorshoofd geinsenuerd en overgegeven is; alsmeede eene gelijke Whete aan elk der gebruykers, die op gemelde goederen en landerijen, namentlijk Wm. te Kevelder, H. Hulshof op Papenburg. Jan Herdrik Klumperink. Garrit Dammers, Gt.J. Straks, Manus van Loghem en Manus te Brundel na die door executant geappretendeerde Possessie kennis gegeven is ten effecte Rechts.

Dat vervolgens Mr. B.J. van den Horst, in zijne voornoemde Qualiteit bij acte van den 18 July 1800, te kennen heeft gegeven, hoe dat bij terte Protocollo was vereven hebben, 1e van de Lendekes, 2e van 't Erve en goed Wolters, 3e van een huys, Hoff en Wheere in Lichtenvoorde, 4e Van twee stukken land op 't Klugtjen, 5e Van 't land op den Nieuwenkamp, 6e van een stuk Hooggrond de Munnikemaate, 7e van een stuk land op den Schadberg, 8e van een aanpart Vheen aan Tolkamps Vheeneboorden, 9e van een aanpart Vheen aan Haars Vheeneboord, verzoekende dat door dezen gerichte een convenabelen dag van Distructie dier opgemelde aan Hendricus Huynink en Johanna Wijnveld toestendige goederen aangesteld, de noodige publicatiën vervaardigt en van veertien dagen tot veertien dagen gepubliceerd en geafficheerd in welke laatste den dag van verkoop geëxprimeerd mag te worden: voorts om als dan die verwonnene perceelen ten overstaan van dezen gerichte op redelijke voorwaarden en een termijn als bij 't Reglement op den manier van procedeeeren in dit geweesen Quartier van Zutphen Capittel 6 art. 13 verkogt en dat de Wheete daar van aan geen ecuteerders geïnsinueerd mogte worde.

Waarop dan door dezen gerichte bij decreet van dien zelfde 18den Jul 1800, de dag van Destructie, is bepaald op Donderdag den 28 Augustus 1800 's morgens om tien uur, op 't ambthuis binnen Lichtenvoorde van welk alles, de Wheete op den 24 Jul 1800 bij absentie van Hendricus Huynink aan des zelfs ehvrouw Johanna Wijnveld voorshoofds, geïnsinueerden overgegeven is.

Dat wij na dat des wegens de publicatiën op den 27 Juli, 10 en 24 Augustus j.l. behoorlijk zijn gepubliceerd en geafficheerd geworden en Termino Destructionis Praefisco na gedane omroeping binnen de Stad Lichtenvoorde op redelijke voorwaarden onder anderen hebben opgehangen en geveild.

7e Het LAND OP DEN SCHATBERG gelegen in de Kring Lichtenvoorde ingezet op

vijfhonderd gulden, gemijnt bij Jan Hendrik Klumperink op Wolters voor een hondert en dertig gulden, zegge f 130,- die Hoogd 5 waarop de Keersse ontstookten en gevrijd van wegens het Bataafsche Volk is na het uitbranden derzelve koper gebleeven Hermanus Weijnenborg Dz in Lichtenvoorde woonachtig voor een hondert seventig gulden zegge f 170,-.

En vermits deze distructie na prescript van 't Reglement op de manier van procederen voor de Camer deses nu gewesenen Quartiers van Zutphen, van den 30 Juny 1751 zonder iemands tegenspreken is geperfecteerd, so hebben wij dezen verwins en transportbrief vervaardigen en uitgeeven laten, betuygende daardoor den koper Hermanus Weijnenborg Dz onder conditiën zoals bij de voorwaarde in het gemelde Reglement en Articiel 53 bepaald, aan dat bij hem gekochte Perceel te eygenen en van wegens het Bataafsche Volk eene whaar te blijven met belofte van den zelven daarbij ty zullen mainteneeren, stijven en sterken, tot dat met beter recht daar uyt zal zijn gesleeten.

In Waarheids oorkonde is dese met des Richters zegel gecorvboreerd en door denzelven als landschrijver geteekend.

Actum Lichtenvoorde den 28ste Augustus Achtienhondert 's voormiddags van tot des na middags twee uren.

Wm. Peschen, G.z.
Richter en Landschrijver der
Stad en District Lichtenvoorde.

Betreffende den inhoud van voormeld stuk merken wij op, dat Lichtenvoorde daarin als STAD wordt aangeduid. Hoever het District Lichtenvoorde zich uitstreckte is ons tot heden niet bekend.

Dernier: is een twaalfde deel van een sou, stuiver.

Kerkenspraak. In Lichtenvoorde hebben we thans ook nog Kerkenspraak. Sommige besluiten van het Gemeentebestuur worden des Zondags aan de deur van de kerk voorgelezen en daarna aangeplakt.

2 dagen grasmaaijens. Voor het grasmaaien werd per dag $\frac{1}{2}$ H.A. berekend. In ons geval zou het dus 2 H.A. weiland zijn.

Perceel 1 en 2 zijn door Huinink en zijn moeder als waarborg gesteld voor de door den Ontvanger der Verpondingen te ontvangen Belastingen.

Where: Bouwschuur.

Molder gezaay, is gelijk aan 4 schepels zaad.

Muddegezaay is 40 aren.

Wheete: Deurwaardersexploit.

Eheman: echtgenoot.

Ehevrouw: echtgenote.

Omroeping binnen de stad. We hebben nog een stadsomroeper, die nu en dan voor het gemeentebestuur, maar meermalen voor particulieren het een en ander omroept.

Het land op de Schudberg werd door den verkooper ingezet op f 500,-. Klumperink op Wolters bood nu f 130,-. Deze som werd door hem met f 5,- verhoogd. Hierop werd de kaars aangestoken. Hermanus Weijenburg Dz. was bij f 170,- bij het uitgaan der kaars, den laatsten bieder, zoodat hij voor f 170,- kooper van dat stuk land werd.

Vroeger was het gebruik, dat bij verkoop bij het eerste opbod een klein dun kaarsje, ter groote van onze lucifers, werd aangestoken. Zoodra het kaarsje was opgebrand, was de laatste bieder kooper van het goed.

In sommige streken van Noord-Brabant moet een dergelijk gebruik nog bestaan.

Gevrijd: gevrijwaard.

Wbaar: onderpand.

De stukken grond in dit geschrift genoemd zijn gelegen in deze gemeente.

Behalve de eigenaars of gebruikers dier gronden is het voor anderen ook wel aardig te weten, waar die gronden zoo ongeveer zijn gelegen.

Bij eene wandeling zal ter plaatse kunnen worden nagegaan waar de gronden precies te vinden zijn.

Lendekens, tegenwoordig ook Lennekes genoemd, in het Koekenveld.

Klugtjen, in Lieveelde aan de andere zijde van den Vragenderdijk.

Nieuwekamp, gelegen in Vragender.

Munnikemate, gelegen in Vragender.

Schudberg, gelegen bij Knuvink achter het tramstation.

Tolkamps Vheene, gelegen in Harreveld.

Het lakstempel, dat op het officieele afschrift voorkomt is nog gaaf. De figuren in het lakstempel zijn niet te onderkennen.

Het lak is nog van een zeer heldere kleur rood.

De handteekening van den Richter Paschen is omgeven met de in dien tijd gebruikelijke krullen.

Het handschrift is zeer goed; de handteekening bijzonder fraai gesteld.

Lichtenvoorde, Oct. 1939.

A.J. van de Laar.

HUWELIJKSVORWAARDEN MET INTROUWEN, ENZ. UIT DEN OUDEN TIJD.

Een geacht ingezetens van Lichtenvoorde stelde ons sinds geruimen tijd in de gelegenheid eenige documenten in te zien, die een aardigen kijk geven op de historie van Lichtenvoorde.

Met zeer veel genoegen namen wij kennis van die oude geschriften en toen wij ze gelezen hadden, vroegen wij den bezitter verlof de documenten te mogen publiceren.

Nu, gelukkig was de toestemming van den eigenaard gauw verkregen.

Het document, wat we ter Uwe kennis brengen, is een huwelijks-voorwaarde, dat in den familiekring werd opgemaakt en getekend en wel na voorlezing door partijen en getuigen. Het document luidt:

In den naeme van de Heijlige Drijvuldige God Vader Soone en Heiliegen Geest is een wettig Houweliek ingegaen en beslooten tussen den eerbaren jongeselle HERMANUS WEIJENBORG als bruidegom ter eenre en de eerzame jonge dogter WILLEMNA TE ROLDER als bruid ter andere zijde.

- So beloof de bruidegom an zijn bruid dat hij in het Houwelieks Steür zal medebrengen alle wat hem an gestorven is, en al wat hem nog verders an sterven of

erven kan en wat hij met zien spaersaemheit heeft over gewonnen - ten anderen belooft de bruid an Haeren Bruidegom dat zij, tot het Houwelieks Steür sal mede brengen als wat Haer an gestorven is en wat haer nog verders an sterven of erven kan en alle wat sie met haere spaersaemheit heeft over gewonnen.

verders so sal de bruidegom en de bruit het halve huis en weeze hof schoppe so als het tans door haeren vaeder Berent te Rolder wort bewoond. Dat voor eene somma van vijf hondert gulden segge 500 gld. van 20 stuver het stuk hebbe overgelaten.

verders sullen de jongelieden voort de halve bouwerie kunnen anvatten bestaende in mest en mestregt gesay op het lant een koe en alle gereetschap so het tot de bouwerije gebruikt wordt en dat voor eene somma van hondert en sestig gulden in sien geheel dat de halve bouwerie tagtentig gulden en dat de jonge lieden moeten uit keeren an de suster van de bruit HENDERYKA te Rolder als sie tot haer mundiege jaeren komt veertig gulden.

den inboedels huis blief onverdeelt die sullen sie met maelkanderen haer gebruik van kunnen niemen.

als het mogte gebören de bruidegom of de bruit het der eene van beide kwam te sterven so sonder zelfs erven so selt de bruidegom an de bruit drij hondert gulden zegge 300 gld. tot de morgen gave en de bruit salt haeren bruidegom twee hondert gulden segge 200 gulden de pennige moeten van wedererseit uit haeren boedel vrij betaeld worden.

als het mogte geburen dat de bruit kwam te sterven en dat daer selfs erven waeren so sal de bruidegom het Haer kunnen blijven en ook weer in trouwen maal als der geen kinder waeren moet de bruidegom met de morgen gave te vrede wezen maer dog een vrije plaets in huis en dan meede aerbeijden tot huis best.

als Henderyke te Roller tot haer müdrege jaeren komt of komt te trouwen op een ander geleegentheid so sal de bruidegom en de bruit dat vierde part van het huis hebben voor de zelfde pries te weeten tegen duzent gulden so als de vaeder Baerent te Rolder.

Het hofje huis heeft over gelaten an zijn schoonzoon Harmanus Weijenburg en zijn dogter Willemyna te Rolder voor vijf hondert gulden.

Maer als het mogte gebören dat sie geen sin hadde omme te trouwen dan dog een kaemedede of wel een vrieplaets in huis zal houden.

Maer door ongelukke van brandt so sal die van van Haer vierde part van het huis of wel de hondert Riexdaelder niet van kunnen pretendieren.

en als sie mogte komen te trouwen sal Sie ook een uit Reldinge uit dien boedel hebben so als haere suister Willemyna en Derk Weijenburg als vader van den

den bruidegom geeft voort an sien soone mede drij hondert gulden en een koe of 25 gulden en een ordentlijke naberlieke uitreydings.

Na dudilieke voorleesinge is het van ouders en bruidegom en bruit en frinde over komen geteykent en twee getuegen en twe didengs mannen.

Harmanus Weijenborg als bruygom.

Willemina te Roller als bruid.

Dit is het V van Dirk Weyenborg vader van den bruidegom.

(D. Weyenborg kon zeker niet schrijven en plaatste dus een merkteeken.)

Berent te Roller als vader van de bruit.

Hendrik Weyenborg als broeder van de bruidegom.

Tone Weienburg als broeder van de bruidegom.

Garrit Jan Weienborg als broeder van den bruygom.

Jan te Roller als oom van de bruijt.

Jan Hendrik Verwolt als oom van de bruid.

Dat dit voren staande als is met toestemminge ouders en vrienden zulks getuigen wij Antony Byvanck, Albert Kruij, Waender Schilderink, Dries Bennenek.

Volgens onzen zegsman zou het stuk een honderd vijftig jaar oud zijn; jammer is het, dat geen datum er in is opgenomen, als ook dat de plaats waar de handeling is geschied niet is aangegeven.

Waar de buurtschap Zieuwent thans nog een plek grond heeft, dat den naam "'t Roller" draagt, zullen we moeten aannemen, dat deze gronden indertijd aan de familie te Roller, waarvan in de akte sprake is, hebben toebehoord.

Het oudste huis, dat op 't Roller staat is bewoond door G.J. Weelink en genummerd E 121.

We nemen dus voorloopig maar aan - tenzijde Zieuwentsche bewoners hier tegen protesteren - dat in de woonkeuken van perceel E 121 voor ongeveer 1½ eeuw geleden voormelde akte is gepasseerd.

In verband met den aanvang van het stuk moeten we aannemen, dat de godsdienstzin in de familie te Roller-Weijenborg wel den boventoon hield, daar het stuk in naam der Heilige Drievuldigheid werd opgemaakt.

De keuken in voormeld perceel is niet groot, doch waar de familie en anderen in een gewichtige stonde verzameld waren zal er toch wel plaats genoeg zijn geweest om al de actief deelnemende personen, 13 in getal, rond haard en tafel een plaatsje te geven.

Wanneer we over den inhoud van het stuk onze gedachten laten gaan, dan moeten we aannemen, dat Vader te Roller in de andere helft van het huis, met zijn minder-

jarige dochter, Henderyka, ging wonen; dat de ooms te Roller hier voor de belangen van de minderjarige Henderyka optraden; voorts, dat alles ten hare opzichte goed werd voorzien, zoodat zij zelfs als "oude vrijster" in het ouderlijke huis in een apart kamertje kon blijven wonen. Aardig is ook, dat in deze akte zoo goed de man werd verzorgd bij een eventueel overlijden van zijne echtgenote. Hij krijgt 'n morgengave ter waarde van f 200,-, heeft recht op een plaats aan den haard, mits hij daarvoor in het bedrijf blijft medewerken en wanneer zijn treurdagen voorbij zijn, heeft hij nog het recht, om met zijn spiksplinternieuwe vrouwtje de woning binnen te stappen, wanneer er kinderen zijn. Bij dien er geen kinderen zijn, dan moet hij met de morgengave, (stuk grond) en een vrije plaats aan den haard tevreden zijn.

Het vee was zeker in die dagen niet veel waard. Inplaats van een bruidegoms-koe uit zijn ouderlijk huis mede te nemen, kon hij met een inbreng van f 25,- zelfs volstaan. Stellen wij den prijs thans 3 maal zo hoog dan komen we maar tot f 75,- terwijl nu, ondanks de dalende vee prijzen een bruidskoe toch nog wel f 175- f 200,- zal moeten kosten. Nemen we den prijs van een koe ad f 25,- als een object van kapitaal, dan moet de boerenfamilie te Roller-Weijenburg toch wel tot de gegoede landbouwers hebben behoord, gezien de sommen van f 300,- en f 500,-, die wederzijdsch moesten worden ingebracht of geschonken.

Dit kleine stukje historie van Lichtenvoorde, dat in de winteravonden "Rond den Haard" kan besproken worden, leek ons niet onaardig.

Velen zullen met ons den ingezetene van het oude open stadje dankbaar zijn, dat hij ons door middel van deze akte een brokje historie van Lichtenvoorde ter beschrijving afstond.

Lichtenvoorde, Oct. 1939

A.J. v.d. Laar.

DE POST VAN LICHTENVOORDE VROEGER EN NU.

De postale geschiedenis van Lichtenvoorde begint zo'n 165 jaar geleden.

De Kruips-familie komt de eer toe de oudste brievenbestellers te hebben geleverd. Aanvankelijk bracht 'n Kruip de post per hondenkar naar Amsterdam. Omstreeks 1820, toen het Rijk het postverkeer per eigen wagens ter hand nam, fungeerden als plaatselijke brievenbestellers de heer Kruip en een zekere Jans Truu (Jan Struy) uit Groenlo. Deze reed per postwagen ook op Amsterdam en liet de mensen op de volgende manier horen, dat hij vertrok: "Allen, die brieven of pakken wensen mede te geven aan Jans Truu op Amsterdam, worden verzocht deze uiterlijk woensdagavond bezorgd te hebben bij Hermanus Siebelder in "De Klink". De herberg van Hermanus Siebelder, de bierbrouwer, later bewoon door de familie Hulshof-Verhoeven, de Klink, was het toenmalige postkantoor.

Het werd later ondergebracht in het huis van Van Harxen aan de Varkensmarkt. Kloppen Hein en Narus en hun zuster Kaatjen gaarden de brieven en postpakketten.

In 1828 loopt er een bode van Winterswijk op Lichtenvoorde en wel op dinsdag en donderdag.

Omstreeks 1845 is er sprake van een diligence, die rijdt over Lichtenvoorde naar Zevenaar.

Ene Jan Derk Hoytink weet bij de heer J.J.Schultens Dozy, Inspecteur der Posterijen te Arnhem, gedaan te krijgen in zijn huis een postkantoor te vestigen. Hij kreeg dat voor elkaar, omdat hij als onderwijzer de lees- en rekenkunst verstond en omdat de genoemde diligence altijd voor zijn deur stopte. 9 Augustus 1856 werd dit hulppostkantoor gevestigd.

Op 1 augustus 1892 werd de dienst ondergebracht in een van de gemeente gehoord perceel op de plaats, waar thans de A B N - bank gevestigd is.

Blijkens een schrijven van de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid d.d. 31-12-1890 had het postverkeer te Lichtenvoorde een zodanige omvang bereikt,

x) pand achter grote steen, waarin Hulshof Man. aan de Markt.

dat er aanleiding bestond het hulppostkantoor te vervangen door een postkantoor, indien van gemeentewege op een geschikt punt en tegen een billijke huur, een gebouw daartoe beschikbaar werd gesteld.

In de gemeenteraadsvergadering van 14-1-1891 werd besloten tot stichting van een gebouw voor postkantoor met dienstwoning. De huurprijs zou f 550,- per JAAR bedragen gedurende een tijd van 10 jaren. De aankoopsom voor het benodigde terrein, gelegen in de Rapenburgsestraat, hoek Markt, bedroeg f 2.565,-. De aanbesteding vond plaats op 6-8-1891 en de bouw werd gegund aan H. Lelivelt, voor de som van f 8.895,-. Het benodigde meubilair werd aangeschaft door bemiddeling van de architect van het gebouw voor de prijs van f 324,60. Op 1-8-1892 werd het gebouw in gebruik genomen, waarna op 11-4-1893 de huurovereenkomst werd gesloten. Directeur van het postkantoor werd de heer L.W. Bruins, die tot 30-11-1898 is gebleven in deze functie. Op verzoek van de gemeente, die bereid was gevonden haar aandeel in de kosten bij te dragen, werd 31-10-1892 besloten tot vestiging van een hulptelegraafkantoor in het postkantoor. Op 10-7-1893 werd het hulptelegraafkantoor in dienst gesteld.

In 1902 vond een verbouwing plaats.

Op 3-7-1906 werd in het post- en hulptelegraafkantoor een hulptelefoonkantoor (in aansluiting op Groenlo) gevestigd.

Een openbare spreekcel werd in de vestibule van het kantoor opgetrokken.

In 1907 werd de huisvesting wat verbeterd.

Op 16-5-1910 werd het hulptelegraaf- en hulptelefoonkantoor opgeheven, onder gelijktijdige vestiging van een Rijkstelegraaf- en telefoonkantoor in vereniging met het bestaande postkantoor.

In 1915 werd elektrische verlichting aangebracht.

In verband met de aanschaffing van een tweede handwagen door het PTT-kantoor werd het aanbrengen van een nieuwe bergplaats voor karren nodig geacht. De kosten hiervan werd begroot op f 160,-.

Toen het kantoor na de directietijd van directeur B.J.C. Oudenampsen (16-5-1907 tot 17-10-1919) vakant werd gesteld, werd in de vakantstelling over het kantoor het volgende vermeld:

"Doelmatig kantoorlokaal. De woning bevat eene kamer aan den tuin, uitzicht hebbende op een marktplein. Zeer vochtigen kelder. Boven vier kamers waarvan twee en suite, keuken.

Op den ruimen zolder eene groote en eene kleine kamer. De woning is ongerieflijk. Bij het halen van brandstof enz. uit den tuin moet men òf buitenom òf alles door de huiskamer; er bestaat geen gang naar den tuin.

De bergplaats eveneens uiterst klein. Slecht drinkwater; dat der bureu is goed.
Personeel en ressort: directeur, 1 klerk en 3 bestellers.

Verkeer vooruitgaande.

Bevolking 5019 RK; 670 NH.

Leven gewoon, doch de levensmiddelen zijn hier gewoonlijk duur.

Gezondheidstoestand bevredigend."

In 1939 werd een nieuw gebouw gesticht aan de Raadhuisstraat. Tevens werd op 1-2-1939 het hoofdkantoor omgezet in een ongeclassificeerd hulppostkantoor. De toekomstige kantoorhouder zou voor de bouw van een nieuw kantoor moeten zorgdragen. De kantoorbediende A.S. Overbeek te Doetinchem werd hiertoe bereid gevonden. Op 1 april 1940 werd het nieuwe gebouw in gebruik genomen. Op 19-9-1939 werd de automatische telefooncentrale te Lichtenvoorde in dienst gesteld.

1 januari 1952 werd het ongeclassificeerde hulppostkantoor weer omgezet in een hoofdkantoor. De kantoorhouder Overbeek werd benoemd tot directeur.

In 1968 ging men over tot een verbouwing resp. uitbreiding van het kantoor.

31 oktober 1969 werd het verbouwde kantoor door de toenmalige burgemeester, de heer Waals, heropend. Veertien jaar later vond opnieuw een verbouwing en uitbreiding van het kantoor plaats. Op 7 december 1983 werd het herbouwde kantoor heropend door Burgemeester Groffen.

Van een kleine postvestiging in het begin van deze eeuw is het postkantoor Lichtenvoorde uitgegroeid tot een PTT-vestiging met alleen al in Lichtenvoorde een personeelsbezetting van zo'n 80 personen. Tevens is het kantoor Lichtenvoorde vanaf 1969 voorsorteercentrum voor Lichtenvoorde, Eibergen, Groenlo en Neede.

Overzicht van directeuren van het kantoor Lichtenvoorde.

1-8-1892 - 30-11-1898 L.W. Bruyns
1-12-1898 - 15-1-1899 vacature
16-1-1899 - 31-7-1903 L. Pitlo Rzn.
1-8-1903 - 15-10-1903 vacature
16-10-1903 - 28-2-1907 J.H.H. Buissink
1-3-1907 - 15-5-1907 vacature
16-5-1907 - 15-5-1910 B.J.C. Oudenampsen

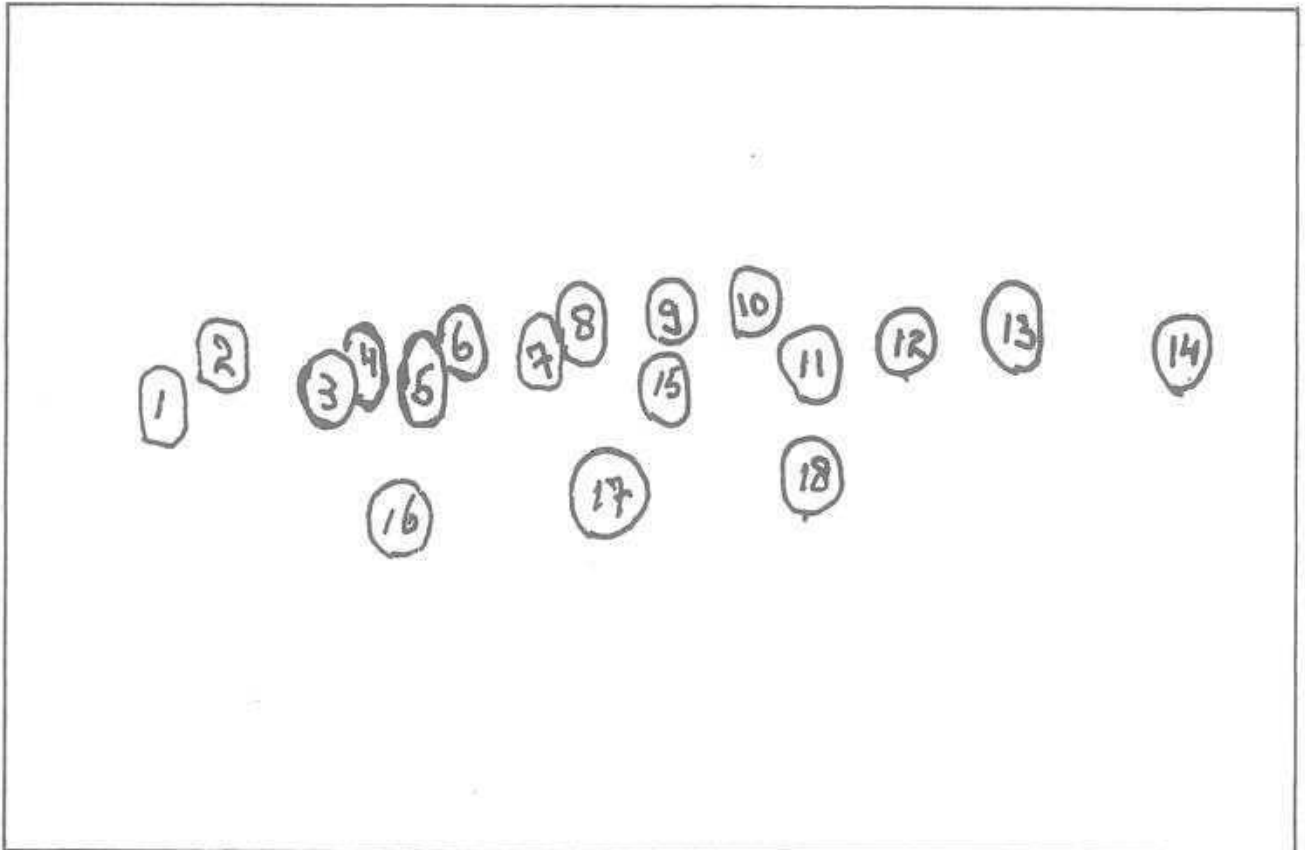
Voor Posterijen, telegrafie en telefonie

16-5-1910 - 17-10-1919 B.J.C. Oudenampsen
16-10-1919 - 31-7-1920 vacature
1-8-1920 - 9-6-1928 C.A. van Hoboken
10-6-1928 - 15-2-1930 vacature
16-2-1930 - 31-7-1935 R.R. Sartorius
1-8-1935 - 15-7-1936 vacature
16-7-1936 - 15-8-1938 S. Weber
16-8-1938 - 1-2-1939 vacature
1-2-1939 - 1-9-1964 A.S. Overbeek
1-9-1964 - 1-11-1984 J. Maters
1-11-1984 - L.J. Mikmak

Lichtenvoorde, maart 1986, J. Maters.

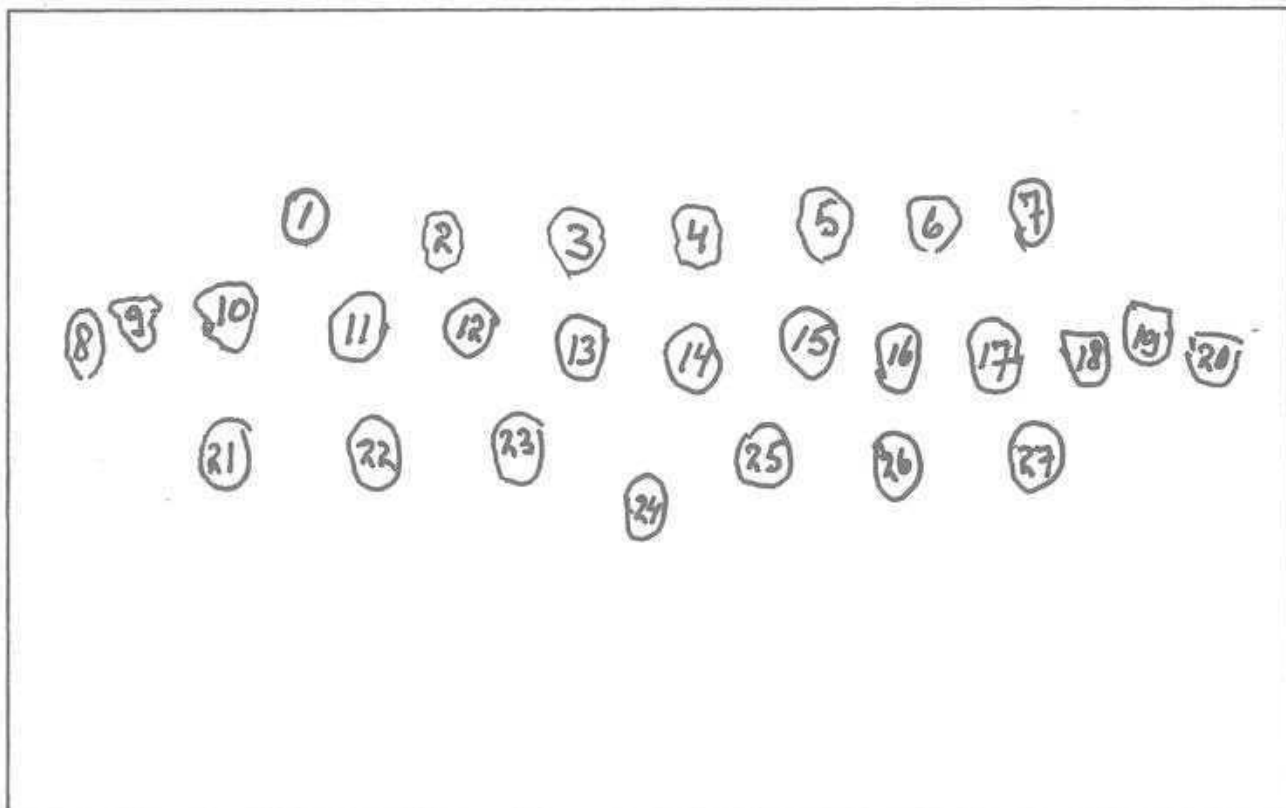

1. Mevr. B. Dassen-Drohm, 2. de heer W.J . Dassen, 3. de heer B.J. Voorhuis, 4. de heer A. Jacobs, 5. de heer Indenbos, 6. de heer J. Hondorp Senior, 7. de heer A. Halink, 8. Marie Ikink, 9. Nellie Fust, 10. Corrie Dusseldorp, 11. de heer W.J. Doppen, 12. de heer H. Kruip, 13. de heer E.J. Veldhuis, 14. de heer W.H. Kettering, 15. de heer J. Hogenkamp Harreveld, 16. Mevr. Satorius, 17. de heer Satorius, 18. Gerda Satorius.

1. G. Holweg Rasink hulpbesteller, 2. J. van Ooijen telegrambesteller, 3. B. Kolkman hulpbesteller, 4. hulpbesteller ??, 5. Jos Hogenkamp Harreveld, 6. W. Roelofsen Zieuwent, 7. A. Halink, 8. Wiegers Mariënvelde, 9. J.B. Wopereis Zieuwent, 10. E.J. Veldhuis, 11. W.H. Kettering, 12. J. Schop, 13. J. Hogenkamp Harreveld, 14. J. Hijink, 15. W.J. Doppen, 16. A. Berendsen, 17. W. Wolterink, 18. J. Wopereis Zieuwent, 19. Jan Jacobs, 20. H. Klein Goldewijk Zieuwent, 21. B.J. Voorhuis, 22. G. Elferink, 23. A. Overbeek, 24. Helma Overbeek, 25. A. Overbeek-Loefs, 26. Nellie Fust, 27. Marie Ikink.

PBSTERIJEN

Over het vervoer van brieven en pakjes vanuit Lichtenvoorde naar elders van voor de Franse tijd, dus 1795, is helaas heel weinig bekend. In rekeningen van de heer Rigter van de Heerlijkheid Lichtenvoorde en ook in die van de Herv.Kerk lezen we nog wel eens over betalingen voor koerierdiensten, doch deze hadden een meer particulier karakter. Veel verder dan het Hof van Arnhem en Borculo, de Classis te Zutphen en de Bisschop te Munster reikten de Lichtenvoordse belangen niet, het Stadje was in feite nog agrarisch ingesteld en de schoenmakers konden hun produkten op de markten van de buursteden nog wel slijten. De feitelijke enige mogelijkheid tot contact met de grote wereld was als vanouds de stad Groenlo, waar de diligence de verbinding met Holland en Duitsland openhield, want in de andere richtingen versperden de moerassen iedere doorgang. Eerst tijdens de Franse overheersing zien we hierin verandering komen. De zgn. Verlichting drong ook in deze gewesten door en onttaarde in ons stadje tot een strijd tussen vooruitstrevende burgers en aanhangers van het Ancien Regime (de Freule van Dorth, Huynink en Tongerlo) Het land werd opgedeeld in Gemeenten, waardoor een directer bestuur mogelijk werd.

Ook de Municipaliteit van Lichtenvoorde zat niet stil en deels met staatsgelden werd een begin gemaakt met de aanleg van nieuwe wegen en bruggen, en wat voor Lichtenvoorde uiterst belangrijk was, een betere waterbeheersing. Het zou echter nog wel enige tijd duren, voordat het stadje uit zijn isolement zou zijn verlost, want de moerassen vormden een probleem voor de gehele Graafschap Zutphen. Rond 1820 had een zekere Jan Struy uit Groenlo een wagentienst op Amsterdam. Zeker zal hij de weg hebben gevolgd over de hoge gronden via de Lindeboom, Halle. Zelhem op Zutphen, evenals de schoenmakers dat al jaren deden. Zijn bestelhuis voor Lichtenvoorde was bij Harmanus Siebelder in de "Houten Klink", die tevens bierbrouwer en tapper was. De omroeper deed tevoren kond, dat allen die brieven of pakken wensten mee te geven aan Jans Truu op Amsterdam, deze uiterlijk op woensdagavond bezorgd moesten worden bij Harmanus Siebelder. Enkele jaren later trouwde Hendrikus Hulshof met zijn dochter Johanna Siebelder en zodoende werd dit Hulshof van de Klinke. Mijn voorvader Jan Derk Kruip, geb. in 1779 had ook zo'n soort bestelhuis, maar wel heel wat bescheidener. Hij deed dit per hondekar en bezorgde de boodschappen van burgers en winkeliers in de omliggende steden. Zo lezen we in de nagelaten papieren van Meester Schepers:

1815 Jan Derk Kruip na Boekholt na de Docter geweest	15 st.
6-5-1818 Jan Derk Kruip een pak laken van Vreden gehaald	1 gl.
20-4-1818 Jan Derk Kruip een pak van Grol medegebragt	5 st.

Dit zou echter anders worden, want op 29 sept. 1827 ontving de burgemeester van Lichtenvoorde een brief van de Gouverneur der Prov. Gelderland, waarin vervat het besluit van de Heeren Ged. Staten d.d. 24 sept. 1827 nr. 1, houdende een nadere regeling van de dienst der boodeloopen en de benoeming van de Prov. booden. Hierin staat o.a. de benoeming tot distributeur voor het kantoor te Groenlo, de heer G. Dieperink en tot boode tussen Lichtenvoorde en Groenlo J.D. Kruip. De boodeloop werd vastgesteld als volgt: Vertrek uit Lichtenvoorde des avonds ten zes uur en aankomst te Groenlo ten zeven uur en terug naar L'voorde vertrek ten acht uur en aankomst te L'voorde ten 9 uur en zulks op dinsdag, donderdag en zaterdag. Met het inzenden van een zgn. modelstaat aan de Prov. Postboodendienst te Arnhem d.d. 28 mei 1850 schrijft de burgemeester, dat Jan Derk Kruip boode op Groenlo als tractement ontvangt: van de Provincie fl. 35,- en van de Gemeente fl. 17,- en buiten dit nog als beloning ontvangt fl. 60,-, n.l. voor het bestellen van boodschappen, pakketten en ontvangen brieven, voor ieders 2½ cent. De dienstbrieven voor het Gemeentebestuur moest hij portvrij bezorgen. In een schrijven van 21 juni 1851 bevestigt de Posterijen Inspectie te Arnhem het plan te hebben om in Lichtenvoorde een bestelkantoor te vestigen en vraagt het Gemeentebestuur om personen voor deze functie voor te dragen, tevens met opgave van de aan hun toe te kennen beloning. Deze blijken dan te zijn:

Cornelus Johannes Petrus Weyn, J.B. Westerman, Petrus Hoff, Jan Derk Kruip en Reinier Kruip, zoon van Jan Derk Kruip.

Reeds op 6 july 1851 ontvangt de Burgemeester het volgende antwoord:
Ik heb de eer UED.Achtb. bij deze kennis te geven, dat vanaf 1 aug. a.s. in UED. Achtb. Gemeente een bestelhuis zal worden gevestigd, zijnde als bestelhuishouder daarvoor benoemd geworden den persoon van Reinier Kruip, die verplicht zal zijn om de brieven af te halen en te brengen op het Hulpkantoor te Groenlo, terwijl aan hem is toegekend als bestelloon 2½ cent per brief en 1 ct. voor ieder pakje drukwerk, dienstbrieven, daaronder niet begrepen zijnde, moeten geheel kosteloos worden bezorgd..

Ik gebruik tevens deze gelegenheid om UED.Achtb. te verzoeken de ingezetenen van dezen maatregel te willen kennisgeven op eene met het plaatselijk gebruik overeenkomstige wijze.

Verder werd hem een jaarlyksche belooning toegekend van Fl. 185,- met de verplichting, dat hij aan zijne woning eene goed gesloten brievenbus moest darstellen, waarvoor een ieder de gelegenheid bestaat om de brieven in te kunnen werpen. Dit bestelhuis was gevestigd in de Rentenierstraat, waar nu Hemmy Doppen woont. Door de aanleg van de nieuwe wegen in de jaren 1850-1860 en vooral door de nieuwe grindweg op Varsseveld en de verschijning van de diligence in het

Lichtenvoordse straatbeeld zou ook het plaatselijk postwezen veranderen. Dit is te lezen in een brief gericht aan het Gemeentebestuur van de Minister van Financiën te 's Gravenhage d.d. 13 mei 1856 met de volgende inhoud:

- 1e. Te bepalen, dat te rekenen van 1 July a.s., het bestelhuis te Lichtenvoorde door een hulpkantoor der brievenposterij zal worden vervangen, 't werk zal resorteren onder de postkantoren te Winterswijk en te Zutphen. Wordende mits deze met ontheffing van den postbode R.Kruip als bestelhuishouder, tot brievegaarder aldaar benoemd en aangesteld M.H. Hengelaar, wonende te Lichtenvoorde en zulks op eene jaarwedde van honderd en vijftig gulden, onder verplichting van mede te Zieuwent een brievenbus te plaatsen en die dagelijks te doen ligten. Alsmede om in de bestelling der brieven te Zieuwent en in de andere tot de Gemeente Lichtenvoorde behorende buurtschappen tegen 2½ cent per brief te doen voorzien. De benoemde zal alvorens beëdigd te zijn, zijne functiën uitoefenen ingevolge de resolutie van 1 Aug. 1852 gearresteerde instructie voor de brievegaarders.
- 2e. De brievegaarders mede te belasten met het werk der aangetekende brieven en geldartikelen, bepaald bij de resolutie van 29 July 1848.

Dat deze betrekking als brievegaarder nogal interessant geacht werd, blijkt wel uit de lijst van sollicitanten, t.w. M.H. van Hengelaar, Petrus Hoff (later gemeentesecretaris) J.H. Bruist (Commis), Reinier Kruip (winkelier) en H.Hulshof (winkelier) en Jan Derk Hoytink. Deze laatste was ook winkelier en daarnaast schoolmeester. Hij bewoonde het pand aan de Markt nu achter de grote Steen, dat later door Hulshof Kupers Gert naam zou maken. Voor zijn huis was de stop- en vertrekplaats van de bovengenoemde diligence en dit was zijn sterkste troef bij zijn sollicitatie. Om een geregelde loop aan hun winkel te hebben, was een postagentschap zeer belangrijk! Doch de Inspecteur der Posterijen bysliste anders. Het huis van Van Harxen (nu spaarbank) aan de Rentenierstraat, tegenover Hemmy Doppen, zou het eerste postkantoor van Lichtenvoorde worden. M.H. van Hengelaar bleef slechts korte tijd in Lichtenvoorde en toen werd Johannes Bernardus van Harxen benoemd tot brievegaarder, alsook bekend als Kloppen Narus. Het postvervoer ging nu per diligence via Varsseveld en rond 1900 met de stoomtram, een beeld uit de kinderjaren dat menigeen zich nog goed kan herinneren.

Harry Kruip, Dinxperlo.

UITBREIDINGSPLAN 1940 - 1941

Hierbij enige kopieën uit het Gemeente-archief Lichtenvoorde, gemaakt door de heer A.Th.J. van Tongeren, Schubertstraat 31, alhier, behorende bij Uitbreidingsplan 1940 - 1941.

Na de oorlog 1914-1918 is er een woningwet tot stand gekomen van ongeveer deze inhoud.

Elke gemeente boven de 10.000 zielen dient een plan van uitbreiding vast te stellen (voor ten hoogste 10 jaar).

Dit is een plan waarin de gemeenten de toekomstige bestemming der gronden aangeven.

G.S. kan elke gemeente deze verplichting opleggen.

De wet kent tweeërlei plan:

1. Het plan in onderdelen met bebouwingsverordening (bebouwing eerstvolgende jaren.)
2. Het plan in Hoofdzaken (bestemming later te bepalen).

Met bijbehorende procedure, de goedkeuring staat onder Gedeputeerde Staten (G.S.)

Voor Lichtenvoorde is dat Gedeputeerde Staten van Gelderland.

De Raad der gemeente L i c h t e n v o o r d e ;
gelet op artikel 167 der gemeentewet en artikel 4 der Algemeene Politie-
Verordening voor deze gemeente;

B E S L U I T :

zulks met wijziging van de onderscheidenlijk in zijn besluiten van 23 april 1920 en 21 juni 1920 vermelde omschrijving der wegen "Raadhuisstraat" en "Op den Akker" voor de navolgende straten en wegen namen vast te stellen als volgt:

1. DELWEG: van den Varsseveldschen weg naar de Schatbergweg;
(ontleend aan de kadastrale benaming);
2. SCHATBERGWEG: Van den Varsseveldschenweg naar de Raadhuisstraat;
(ontleend aan de kadastrale benaming);
3. RAADHUISSTRAAT: Van de Rapenburgsche straat tot de splitsing van den Bedelaars-
dijk en den Zieuwentschen weg;
(ontleend aan het aan die straat gelegen Raadhuis);
4. Van REEDE-WEG: Van den Delweg naar den Bentinckweg; (ontleend aan den naam:
Van Reede, bewoners van het kasteel Harreveld van 1725-1780);
5. Van Raesfelt-WEG: Van de splitsing van den Schatbergweg en den Delweg naar den
Varsseveldschen weg; (ontleend aan den naam: Van Raesfelt, bewoners van het
kasteel Harreveld van 1593 - 1725);
6. MIDDACHTEN-WEG: Van den Van Reede-weg naar de Raadhuisstraat; (het kasteel
van Harreveld was geruimen tijd een verblijf, toebehorende aan het geslacht
Middachten);
7. BENTINCKWEG: Van den Varsseveldschen weg naar den Middachtenweg; (ontleend aan
den naam: Bentinck, bewoners van het kasteel Harreveld van 1780 - 1791);
8. VAN HEYDEN-WEG: Van de Patronaatsstraat naar de Broekboom; (ontleend aan den
naam: Van Heyden, bewoners van het kasteel te Lichtenvoorde van 1701 - 1763);
9. BRONCKHORST-WEG: Van de Broekboom naar de Nieuwe Maat; (ontleend aan den
naam: Bronckhorst, bewoners van het kasteel te Lichtenvoorde vóór 1701);
10. NIEUWE MAAT: Van de Dijkstraat tot het punt van samenkomst van den Bronckhorstweg
en den De Rode van Haeckerenweg; (ontleend aan de kadastrale benaming);
11. Dr. BESSELINK-WEG: Van de Nieuwe Maat naar den Bronckhorstweg; (ontleend aan den
naam: Dr. D.J. Besselink, geneesheer, te Lichtenvoorde);
12. Op DEN AKKER: Van de Broekboom naar de Nieuwe Maat; (ontleend aan de kadastrale
benaming);
13. H.A. HULSHOF-WEG: Van de Dijkstraat tot de splitsing van den Heckinckweg en den
H.B. Sterenborgweg; (ontleend aan den naam: H.A. Hulshof-Bloeken, geboren
14 juni 1658, grondlegger der fabrieksschoenenindustrie als voortzetting van de

- huisschoenenindustrie zijnde de oudste tak van nijverheid in deze gemeente);
14. HECKINCKWEG: Van de splitsing van de H.A. Hulshofweg en den H.B. Sterenborgweg naar dende Rode Van Heeckerenweg; (ontleend aan den naam: Heckinck, bewoners van het kasteel van Tongerlo van 1677-1694);
 15. H.B. STERENBORG-WEG: Van de Nieuwe Maat naar de splitsing van den H.A. Hulshofweg en den Heckinckweg; (ontleend aan den naam: H.B. Sterenborg, geboren 12 mei 1849, medegrondlegger der fabrieksschoenenindustrie als voortzetting van de huisschoenenindustrie zijnde de oudste tak van nijverheid in deze gemeente);
 16. VAN DER MEER DE WALCHEREN-WEG: Van den H.B. Sterenborgweg naar den de Rode van Heeckerenweg; (ontleend aan den naam: Van der Meer de Walcheren, bewoners van het kasteel van Tongerlo van 1766-1831);
 17. WENTHOLT-WEG: Van den H.B. Sterenborgweg naar den De Rode van Heeckerenweg (ontleend aan den naam: Wentholt, bewoners van het kasteel van Tongerlo 1694-1766);
 18. DE RODE VAN HEECKERENWEG; Van den Aaltenscheweg naar de Nieuwe Maat; (Ontleend aan den naam: De Rode van Heeckeren, bewoners van het kasteel van Tongerlo v.1677);
 19. TONGERLOSCHÉ-WEG: Van den Aaltenscheweg tot weg B. 350; (ontleend aan het feit, dat op die plaats het kasteel Tongerlo heeft gestaan.

Gedaan ter openbare vergadering van den
11 Februari 1941.

De Voorzitter,
get. A.J. van de Laar.
De Secretaris,
get. Veldman.

Voor eensluidend afschrift.

De secretaris der gemeente Lichtenvoorde,

getekend: N.N.

Nr. 1393 Gezonden aan Direct.Postkantoor L'voorde.

d.d. 4/3'41.

Een exemplaar aan afd. Bevolking.

Par.

F. W. J. van der Heijden
Notaris

G E M E E N T E L I C H T E N V O O R D E

Aan: Weled. Geb. Hr. J.F.W. v.d.Heijden
Notaris te Mijdrecht

J.F. Vermolen,
Notaris te Amsterdam, Keizersgracht 776.

Lichtenvoorde, 11 Februari 1941.

Heden heeft de Raad dezer gemeente het
vele en goede werk, dat door Dr. D.J. Besselink, alhier indertijd,
is verricht, weten te waarderen door een straat naar zijn naam te
noemen.

De weg, gelegen van de Nieuwe Maat naar den Bronckhorstweg
(lopende achter het R.K. Ziekenhuis) is genaamd:
Dr. D.J. Besselinkweg.

Met vriendelijke groeten,

De Burgemeester van Lichtenvoorde,

get. A.J. van de Laer.

F. W. J. van der Heijden
Notaris

G E M E E N T E L I C H T E N V O O R D E

Aan: Weled. Geb. Hr. J.F.W. v.d.Heijden
Notaris te Mijdrecht

J.F. Vermolen,
Notaris te Amsterdam, Keizersgracht 776.

Lichtenvoorde, 11 Februari 1941.

Heden heeft de Raad dezer gemeente het
vele en goede werk, dat door Dr. D.J. Besselink, alhier indertijd,
is verricht, weten te waarden door een straat naar zijn naam te
noemen.

De weg, gelegen van de Nieuwe Maat naar den Bronckhorstweg
(loopende achter het R.K. Ziekenhuis) is genaamd:
Dr. D.J. Besselinkweg.

Met vriendelijke groeten,

De Burgemeester van Lichtenvoorde,
get. A.J. van de Laar.

Arnhem, 1 November 1940.

Postrekening 20245.

Een zoo volledig mogelijke beantwoording van Uwe vragen zou een omvangrijk onderzoek en dus veel tijd vereischen, terwijl het de vraag is, of de resultaten bevredigend zouden zijn. Ik moet mij daarom tot enkele mededeelingen bepalen.

Harreveld of Herveld was reeds in het laatst der 15de eeuw in het bezit van het geslacht Van Middachten, waarvan het door vererving overging aan Van Raesfelt, vervolgens Van Reede. Afgezien van het feit, dat het tijdelijk in het bezit van jongere zoons is geweest, had het in dien tijd dezelfde heeren als het kasteel Middachten en ik vermoed, dat deze meer op Middachten dan op Harreveld hebben gewoond. Een historische figuur was Godard baron van Reede, 1ste g-aaf van Athlone, 1644-1703 in 1666 te Ellecom gehuwd met Ursula Philippota van Raesfelt, vrouwe van Harreveld, Middachten,, enz., de bekende generaal en vriend van den Koning-Stadhouder. Deze heeft echter stellig niet op Harreveld gewoond, evenmin als zijn tweede zoon Godard Adriaan, die Harreveld erfde, doch richter van Arnhem en Veluwezoom en drost van de Veluwe geweest is en in 1730 te Rencum overleed. Diens zoon, Godard Adriaan, heer van Harreveld, geb. 1712, + 1764, was richter en dijkgraaf van Wageningen, ongehuwd en aan den drank verslaafd. Zijn beide zwagers, Bentinck en Van Randwijck, die na zijn dood met Harreveld beleend werden, waren evenmin Achterhoekers. Hun kinderen verkochten het goed in 1791 aan een broeder en zuster uit den protestantschen tak der familie Van Dorth, van wie de zuster in 1799 te Winterswijk is gefusilleerd, omdat zij vóór Oranje betoogd had. Overigens stond deze freule Van Dorth niet heel gunstig bekend. Zij schijnt niet populair in de streek te zijn geweest. Hoewel zij ongetwijfeld op Harreveld gewoond heeft, kan ik U niet adviseeren, een straat naar haar te noemen. Ook Johan Joseph van Raesveld, die in 1802 het goed bezat, heeft het huis bewoond (nog in 1840), maar overigens is niet anders van hem bekend hij uit Bocholt kwam.

Van der Aa, Aardrijksk.Woordenboek(1844), noemt als bewoner van het

Harreveld Johan Joseph Sylvester van Raesfeldt, med. dr. Deze zal wel de zoon van Johan Joseph geweest zijn. Of zij beiden uit het adelijk geslacht Van Raesfeldt zijn, dat vroeger Harreveld gehad heeft, is mij niet bekend.

Omtrent Tongerlo en zijn bewoners weet ik niet meer dan Van Veen heeft medegedeeld in deel XXXIV (1931) van "Gelre".

Van de bewoners van het kasteel te Lichtenvoorde kan ik niet meer vertellen dan mijn plaatsvervanger in zijn brief van 14 augustus heeft gedaan. Ik zou er alleen bij willen voegen, dat de Heerlijkheid en het huis in 1738 door vererving aan de familie Van Dornberg kwamen tot den verkoop in 1763 aan Georg Detlof graaf Fleming, wiens dochter, gehuwd met den Poolschen vorst Adam Czarisky, in 1777 Lichtenvoorde aan prins Willem V verkocht.

De Rijksarchivaris in Gelderland,

get. N.N.

RIJKSARCHIEF

in

GELDERLAND

ARNHEM, 14 augustus 1940.

Postrekening 20245.

Betr.: Straatnamen Lichtenvoorde.

In antwoord op Uw nevensvermeld schrijven heb ik de eer U het volgende te berichten:

De bewoners van het kasteel Harreveld waren:

Van Raesfelt 1593-1725. Van Reede, 1725-1780, Bentinck 1780-1791, Van Dorth 1791-1802. Van Raesfeld 1802- ?.

Over latere bewoners, ook over het tijdstip wanneer het kasteel klooster is geworden, heb ik geen gegevens.

Omtrent de bewoners van het kasteel te Lichtenvoorde kan ik alleen het vermoeden uitspreken, dat dit door ambtenaren van de verschillende heeren van L. bewoond zal zijn geweest.

Deze heeren waren: Van Limburg en Bronckhorst, tot 1701. Van Heyden, 1701-1763, Von Flemming 1763-1777. Daarna kwam L. aan prins Willem V, en bleef sedert domein.

De bewoners van Tongerlo waren:

De Rode van Heeckeren tot 1677, Heckinck 1677-1694. Wentholt 1694-1766. Van der Meer de Walchren 1766-1831. Van Basten Batenburg 1831-1895, toen het kasteel werd afgebroken.

De wnd. Rijksarchivaris van Gelderland.

(get.) N.N.

GEMEENTE LICHTENVOORDE

Aan Den HEER RIJKSARCHIVARIS
in de Provincie Gelderland

te ARNHEM

U I T T R E K S E L, uit de notulen der vergadering van de RAAD
der gemeente LICHTENVOORDE, d.d. 21 Juni 1920.

De RAAD DER GEMEENTE LICHTENVOORDE
Gelet op artikel 34 der Gemeentewet,

B E S L U I T :

voor de navolgende wegen namen vast te stellen als volgt:

- a. "Op den Akker" voor den weg van huis weduwe Jacobs tot 25 M. voorbij huis Goossens, vroeger genaamd "Weg over het Molenveld",
- b. "De Weyenborgerdijk" voor den weg tusschen het huis van de weduwe Doppen en het huis van Wekking.

Voor eensluidend uittreksel

De secretaris der gemeente Lichtenvoorde,

(get.) N.N.

Digitale bewerking
Henk Hanselman
2013